КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра публічного управління та землеустрою

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ЗП 2 Економіка природокористування та охорони навколишнього природного середовища

2026-2027 навчальний рік

Викладач	Александрова Наталя Борисівна, доцент кафедри публічного управління та землеустрою
Контактний телефон	+380662008679
Ідентифікатор та код доступу (Zoom / Google Meet)	287-636-0271, код доступу 12345
E-mail:	epfk.aleksandrova@gmail.com
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=4620
Консультації	Консультації проводяться в дистанційному режимі за попереднім погодженням із викладачем через месенджери або електронну пошту

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво	
Спеціальність	G18 Геодезія та землеустрій	
Освітня програма	Геодезія та землеустрій	
Форма навчання	Очна (денна), заочна	
Мова викладання	Українська	
Курс (рік навчання), семестр	Курс 1, семестр 1	
Цикл підготовки	Загальної	
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Обсяг дисципліни	Кількість кредитів ECTS	3
	Загальна кількість годин	90
	Аудиторних годин	34
	Лекції	18
	Практичні	16
	Самостійна робота	56
Форма контролю	Залік	
Попередні компоненти (Пререквізити)	-	
Паралельні та подальші компоненти (Постреквізити)	ПП 7 Менеджмент природних ресурсів	

МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів системи сучасних теоретичних знань і практичних навичок щодо економічного обґрунтування управлінських рішень у сфері раціонального природокористування, економічної оцінки природних ресурсів та еколого-економічної експертизи землевпорядних проєктів на засадах сталого розвитку.

Завдання навчальної дисципліни:

- опанування теоретико-методологічних основ та інструментів економіки природокористування;
- засвоєння методів економічної оцінки природних (зокрема земельних) ресурсів та розрахунку збитків від деградації навколишнього середовища;
- вивчення організаційно-економічних механізмів управління раціональним природокористуванням та охороною довкілля;
- набуття навичок еколого-економічного обґрунтування інвестиційних і землевпорядних проєктів;
- розробка заходів з охорони земель з урахуванням екологічних, економічних та соціальних аспектів.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні знати:

- базові концепції, закони та принципи економіки сталого природокористування;
- сучасні методики вартісної оцінки природно-ресурсного потенціалу територій;
- економічні інструменти стимулювання природоохоронної діяльності;
- нормативно-правову базу та організаційні механізми екологічного управління в Україні та ЄС;
- критерії та показники оцінки еколого-економічної ефективності проєктів у сфері землеустрою.

Після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні вміти:

- обґрунтовувати вибір технологій і процесів в управлінні об'єктами геодезії та землеустрою з дотриманням екологічних імперативів;
- розробляти та керувати проєктами з урахуванням економічних, соціальних та екологічних аспектів, планувати ресурси для природоохоронних заходів;
- виконувати комплексний аналіз стану земельних та інших природних ресурсів, оцінювати еколого-економічні наслідки від запровадження господарських заходів;
- здійснювати екологічний моніторинг об’єктів землеустрою, розробляти ефективні заходи з охорони земель та мінімізації негативного впливу на довкілля.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність

Здатність розв’язувати задачі прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері геодезії та землеустрою.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 6. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові) компетенції

СК 3. Здатність ефективно застосовувати теорії, принципи та технології математики, природничих, технічних, соціальних, економічних наук при розв’язанні

комплексних задач геодезії та землеустрою.

Програмні результати навчання:

РН 11. Виконувати комплексний аналіз і оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ТА МЕХАНІЗМИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Тема 1. Теоретичні основи сталого розвитку та раціонального природокористування.

Тема 2. Природно-ресурсний потенціал України: сутність, класифікація та економічна оцінка.

Тема 3. Економіка охорони та раціонального використання земельних ресурсів.

Тема 4. Економічний механізм та організаційні інструменти екологічного управління.

Тема 5. Економічна оцінка збитків від забруднення та деградації навколишнього середовища.

РОЗДІЛ 2. ПРИКЛАДНІ ІНСТРУМЕНТИ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ

Тема 6. Еколого-економічне обґрунтування проєктів у сфері геодезії та землеустрою.

Тема 7. Кадастрова оцінка природних ресурсів та управління просторовими даними.

Тема 8. Екологічний аудит, експертиза та моніторинг у землеустрої.

Тема 9. Управління природоохоронною діяльністю на регіональному та місцевому рівнях.

Тема 10. Екологізація економіки, екологічний маркетинг та інновації.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль результатів навчання та рівня сформованості компетентностей здобувачів здійснюється на засадах прозорості та академічної доброчесності відповідно до Положення про критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Класичному приватному університеті. http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/node/5478

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються такі види контролю:

1. Поточний контроль: здійснюється протягом семестру під час проведення практичних (семінарських) занять і перевірки завдань самостійної роботи. Включає оцінювання теоретичної підготовки (тестування, участь у дискусіях і дебатах), перевірку практичних умінь (виконання практичних завдань і розв'язання кейсів з економічної оцінки природних ресурсів, визначення збитків від забруднення та деградації довкілля, обґрунтування природоохоронних заходів), а також оцінювання аналітичних оглядів наукових публікацій за тематикою дисципліни..

2. **Семестровий (підсумковий) контроль:** проводиться у формі **заліку** та передбачає зарахування результатів накопичувальної системи (за накопиченими балами протягом семестру за виконання завдань поточного контролю).

Особливість оцінювання: всі види поточного і семестрового контролю оцінюються викладачем за **100-бальною шкалою**.

Для оцінювання студентів використовується система накопичування балів. Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ» підсумкова оцінка з

дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Загальний підсумковий бал за дисципліну (за 100-бальною шкалою) формується як середньозважена величина на основі всіх поточних і підсумкових оцінок здобувача, отриманих протягом семестру, з урахуванням питомої ваги кожного виду діяльності.

Підсумковий бал = $(B_1 \times k_1) + (B_2 \times k_2) + \ldots + (B_n \times k_n)$

де:

$B_1, B_2, B_3, \ldots, B_n$ – бали за виконання завдань поточного контролю на практичних (семінарських) заняттях, самостійної та індивідуальної роботи, виставлений за 100-бальною шкалою; $k_1, k_2, k_3, \ldots, k_n$ – вагові коефіцієнти відповідного виду контролю;

Сума вагових коефіцієнтів поточного та підсумкового контролю дорівнює 1

$k_1 + k_2 + k_3 + \ldots + k_n = 1$

Структура компонентів оцінювання та їх питома вага

Види навчальної діяльності здобувача	Шкала оцінювання завдання	Ваговий коеф.	Питома вага у загальній оцінці
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ТА МЕХАНІЗМИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	**100**	**0,5**	**50**
Тема 1. Виконання тестів теоретичного матеріалу з теми 1.	100	0,05	5
Тема 1. Практичні завдання (кейси)	100	0,05	5
Тема 2. Виконання тестів теоретичного матеріалу з теми 2.	100	0,05	5
Тема 2. Практичні завдання (кейси)	100	0,05	5
Тема 3.Дискусії, дебати та активність під час семінарів	100	0,05	5
Тема 3.Підготовка завдання з теми 3 «Пошук, підбір та аналітичний огляд наукових публікацій за заданою тематикою».	100	0,05	5
Тема 4. Дискусії, дебати та активність під час семінарів	100	0,05	5
Тема 4. Практичні завдання (кейси)	100	0,05	5
Тема 5. Практичні завдання (кейси)	100	0,1	10
РОЗДІЛ 2. ПРИКЛАДНІ ІНСТРУМЕНТИ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ	**100**	**0,5**	**50**
Тема 6. Дискусії, дебати та активність під час семінарів	100	0,05	5
Тема 6. Підготовка завдання з теми 6 «Пошук, підбір та аналітичний огляд наукових публікацій за заданою тематикою».	100	0,05	5
Тема 7. Дискусії, дебати та активність під час семінарів	100	0,05	5
Тема 7. Практичні завдання (кейси)	100	0,05	5
Тема 8. Практичні завдання (кейси)	100	0,1	10
Тема 9. Практичні завдання (кейси)	100	0,1	10
Тема 10. Практичні завдання (кейси)	100	0,1	10
Разом	**100**	1	**100**
Додаткові досягнення з навчальної дисципліни (за наявністю) Результати науково-дослідної діяльності здобувача, зокрема за такі активності: – участь у предметних олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт з навчальної дисципліни; – участь у засіданнях наукових гуртків, зокрема в обговореннях у форматі круглих столів, присвячених актуальним темам з навчальної дисципліни; – публікації результатів досліджень у вигляді наукових статей, тез доповідей, а також виступи на наукових конференціях.	**До 10 балів**		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

100-бальна система	шкала ЄКТС	Національна шкала	Характеристика вимог та критеріїв оцінювання
90–100	A	Відмінно	Здобувач системно пояснює економічні засади сталого природокористування та механізми охорони довкілля. Самостійно й обґрунтовано обирає методи оцінки природних, зокрема земельних, ресурсів і збитків від їх деградації. Правильно виконує передбачені кейсом розрахунки, порівнює варіанти природоохоронних заходів та оцінює їх економічні, екологічні й соціальні наслідки. У дискусіях аргументує рішення; в оглядах критично зіставляє наукові підходи та формулює власні висновки з належними посиланнями.
82–89	B	Добре	Здобувач вільно володіє поняттями економіки природокористування, правильно пояснює інструменти екологічного управління. Самостійно розв’язує практичні кейси, обирає належні методи оцінки ресурсів і збитків, обґрунтовує заходи з охорони земель. Допускає поодинокі неточності, що не змінюють результату та висновків. У дискусіях послідовно обстоює позицію; аналітичний огляд містить порівняння релевантних публікацій і обґрунтовані висновки.
75–81	C	Добре	Здобувач правильно розкриває основні положення раціонального природокористування та економічної оцінки ресурсів. Виконує типові практичні завдання, але недостатньо повно обґрунтовує вибір методу або альтернатив природоохоронних заходів. Допускає окремі помилки в розрахунках чи інтерпретації, які може виправити після зауваження. У дискусіях наводить доречні аргументи; в огляді переважає узагальнення джерел, а критичне порівняння підходів є обмеженим.
67–74	D	Задовільно	Здобувач відтворює базові поняття та економічні інструменти природокористування. Виконує типові кейси за зразком, потребує допомоги у виборі методу оцінки ресурсів чи збитків, допускає помилки в розрахунках і поясненні наслідків рішень. Пропозиції щодо охорони земель є загальними. Участь у дискусіях свідчить про розуміння основ теми; огляд містить переважно опис публікацій із недостатньо розвиненими висновками.
60–66	E	Задовільно	Здобувач володіє мінімально необхідними знаннями про природні ресурси, їх оцінку та охорону довкілля. За допомогою викладача виконує основні етапи типового практичного завдання, проте допускає суттєві помилки та лише частково пояснює економічний зміст результату. У дискусіях наводить окремі правильні положення. Аналітичний огляд розкриває тему частково, має обмежену джерельну базу та поверхові висновки.

100-бальна система	шкала ЄКТС	Національна шкала	Характеристика вимог та критеріїв оцінювання
35–59	FX	Незадовільно	Здобувач фрагментарно відтворює положення економіки природокористування, плутає методи оцінки ресурсів і збитків. Не може завершити практичне завдання або обґрунтувати природоохоронне рішення навіть після пояснення послідовності роботи. Помилки спотворюють результат. Відповіді в дискусіях та аналітичний огляд не підтверджують досягнення мінімально необхідних результатів навчання.
0–34	F	Незадовільно	Здобувач не демонструє базового розуміння економічної оцінки природних ресурсів, збитків і механізмів охорони довкілля. Практичні завдання та аналітичні огляди відсутні або їхній зміст не відповідає поставленим завданням; відповіді не дають змоги встановити досягнення результатів навчання. Не може пояснити основні етапи розв’язання кейсу чи запропонувати змістовне природоохоронне рішення.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: 100-БАЛЬНА, НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо термінів виконання завдань та перескладання	З огляду на безпекову ситуацію, повітряні тривоги та перебої з електропостачанням, освітній процес базується на принципах гнучкості та академічної підтримки. Усі завдання виконуються здобувачами в асинхронному режимі без застосування штрафних санкцій чи зниження балів за порушення первинних термінів, якщо затримка зумовлена об'єктивними обставинами непереборної сили. Здавання та перескладання пропущених завдань чи тем здійснюється у зручному для студента темпі протягом семестру за погодженням із викладачем без будь-яких обмежень.
Політика академічної доброчесності	Здобувачі освіти зобов'язані неухильно дотримуватись принципів академічної доброчесності під час виконання усіх видів навчальної, наукової та творчої діяльності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання та академічне шахрайство. Здобувачам освіти забороняється вдаватися до будь-яких форм академічного шахрайства, зокрема: використовувати під час контрольних заходів заборонені матеріали або технічні засоби; посилатися на джерела, які не використовувались у роботі; здавати роботи з однаковим змістом, підготовлені різними особами. У разі встановлення порушення академічної доброчесності до здобувача освіти можуть бути застосовані такі заходи академічної відповідальності, як повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо), повторне вивчення відповідного освітнього компонента або відрахування з університету.
Політика щодо відвідування занять в умовах воєнного стану	Відвідування навчальних занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим відповідно до затвердженого розкладу. *Організація освітнього процесу в умовах загрози та повітряних тривог* У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час проведення занять у режимі реального часу (Zoom / Google Meet) або перебування в приміщеннях Університету, проведення синхронного заняття негайно припиняється, а всі учасники освітнього процесу зобов'язані перейти до укриттів. Навчальне заняття, перерване через сигнал «Повітряна тривога» або яке не відбулося через її тривалість, автоматично переводиться в асинхронний режим. Відсутність здобувача освіти на синхронній конференції під час повітряної тривоги, відсутності електроенергії або зв'язку не є підставою для виставлення заборгованості чи зниження підсумкової оцінки, за умови опрацювання навчального матеріалу та виконання завдань в асинхронному режимі. *Застосування дистанційних технологій та форс-мажорних обставин* У разі переходу університету або його окремих структурних підрозділів на навчання із використанням дистанційних технологій через безпекову ситуацію чи інші форс-мажорні обставини, освітній процес регулюється *«Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти з використанням дистанційних технологій при обмежені або відсутності фізичного відвідування закладів освіти здобувачами з причин непереборної сили (природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини) в «Класичному приватному університеті».* Формат участі у дистанційних заняттях адаптується до поточних технічних можливостей та умов безпеки здобувачів і викладачів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бредіхіна В. Л., Радіонова П. С. Нормативи екологічної безпеки водокористування: сучасний стан та шляхи вдосконалення. Juris Europensis Scientia. 2020. № 4. С. 84–89. DOI: https://doi.org/10.32837/chern.v0i4.134.
2. Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище. Навчальний посібник з практичних (семінарських) занять / уклад.: Т. О. Шаблій, Л. В. Сіренко, М. Д. Гомеля. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 51 с. URL: https://ela.kpi.ua/handle/123456789/46513.
3. Наконечний Р. А., Копитко А. Д. Філософія органічного виробництва і збалансованого природокористування : навчально-методичний посібник. Львів : ЛНАУ, 2022. 336 с. URL: https://repository.lnup.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/63/1/N_K_pos.pdf.
4. Поп С. С. Управління природокористуванням : навчальний посібник. Ужгород : УжНУ, 2021. 86 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/37796.
5. Сафранов Т. А., Колісник А. В. Оптимізація природокористування : навчальний посібник. Одеса : ОДЕКУ, 2024. 116 с.
6. Михайлюк Ю. Д. Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище : практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2018. 73 с.
7. Мельник Л. Г. «Зелена» економіка (досвід ЄС і практика України у світлі ІІІ і IV промислових революцій) : підручник. Суми : Університетська книга, 2018. 463 с.
8. Войтків П. С., Іванов Є. А. Збалансоване природокористування : навчально-методичний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 182 с. URL: https://geography.lnu.edu.ua/library?author=voytkiv-p-s.
9. Клименко М. О., Залеський І. І. Збалансоване використання водних ресурсів : навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2016. 337 с. URL: https://drp.nuwm.edu.ua/handle/123456789/140324.
10. Шаравара В. В., Любинський О. І. Економіка природокористування : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. 252 с. URL: https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0059386.pdf.
11. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням : підручник / за заг. ред. Л. Г. Мельника, М. К. Шапочки. Суми : Університетська книга, 2008. 759 с.
12. Rybalova O., Korobkova H., Hudzevich A., Artemiev S., Bondar O. Risk assessment for public health from air pollution in the industrial regions of Ukraine. Visnyk of V. N. Karazin Kharkiv National University, series "Geology. Geography. Ecology". 2022. No. 56. P. 240–254. DOI: https://doi.org/10.26565/2410-7360-2022-56-18.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. Офіційний вебсайт. URL: https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA.
2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text
3. «Про управління відходами»: Закон України від 20.06.2022 № 2320-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text
4. Земельний кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text
5. Водний кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text
6. Лісовий кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text
7. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19
8. Про екологічний аудит: Закон України. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15
9. Про охорону атмосферного повітря: Закон України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text
10. Про природно-заповідний фонд України: Закон України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12